

Tulevaisuuden kuvia ja keksintöjä

J-C. Mezieres ja P. Christin. Epävarmoina aikoina. Avaruusagentti Valerianin seikkailuja. Suom. Soile Kaukoranta, tekstaus Jari Rasi. Jalava 2001

Piirtäjä Mezieres ja käsikirjoittaja Christin ovat luoneet oman sarjakuva-universuminsa ja seikkailuttaneet agenteja Valerian ja Laureline siellä vuodesta 1967 lähtien. Alkujaan seikkailujen nykyaika sijoitettiin 2700-luvulle, josta käsin on matkailtu tarpeen mukaan toisessa ajassa ja paikassa. Uusin avaruusaagan albumi, *Epävarmoina aikoina*, sijoittuu pääosin 2000-luvun mahaan ja samalla kertaa sitä, mitä albumisarjassa on viimeisten reilun 30 vuoden aikana tapahtunut.

Valerian on ollut erittäin tärkeä taustavaikuttaja, kun Hollywoodissa on luotu visioita tulevaisuuden teknologiasta ja etenkin arjesta. *Varjojen lähettiläs* -albumin (1975) ravintolakohtaus on siirretty suoraan *Tähtien sota* -elokuvaan ja muitakin yhteneväisyyksiä löytyy. Bruce Willisin tähdittämässä *Viides elementti* -elokuvassa tulevaisuuden kaupunki on hyvin samanlainen kuin *Vallan piirit* -albumissa (1994); molemmissa ajetaan limovietterillä, ilmassa leijuvalla taksilla. Mezieres olikin palkattu jälkimmäisen elokuvan lavasteiden suunnittelijaksi.

Tekniikka apuväline

Avaruusaikapartion agenttien toiminnan alkuasetelma on erittäin mustavalkoinen. Valerian on 2700-luvun Galaxityn kasvatti, teknoraattisen yhteiskunnan tuote, joka harrasti matemaattisten veistosten tekemistä ja kolmiulotteista shakkia. Voisi vaikka löydä vetoa, että koulutukseltaan hän on Mega-akatemiasta valmistunut diplomi-insinööri. Laureline (jonka kauneutta on ihasteltu muun muassa suomalaisessa popmusiikissa) on taas 1000-luvun vialton luonnonlapsi, josta nopeasti kehittyi mitat erinomaisesti täyttävä avaruusagentti. Kun aikamatkustuksen ja muut tulevaisuuden salat olivat paljastuneet, ei häntä voitu enää jättää keskiajalle.

Mustavalkoinen asetelma on kuitenkin vain alku: jo ensimmäisen albumin *Pahat unet* ensimmäisillä sivuilla kauhistellaan, miten toisen piirin teknokraattienkin, saati sitten tavallisten kansalaisten mielenterveys järkkyy pahoista unista. Galaxityssä kun ihmiset elävät yönsäkin koneiden hellässä huomassa.

Valerianin universumin käsikirjoittamisen kannalta keskeinen seikka on ollut Galaxityn synnyn ja aikamatkailun keksimisen (v. 2314) sitominen vuonna 1986 tapahtuneeseen vetyatomipommi-varaston räjähtämiseen. Jo 1960-luvun puolella Christin alkoi kirjoittaa vuoden 1986 katastrofia pois. Tämä johti kuitenkin siihen, että avaruusagenttimme jäivät ilman työnantajaa (ja palkkaa). Ajan ja aika-paikkajatkumoiden olemuksen käsittely sarjakuvassa antaa mietittävää aiheesta pidemmällekin edistyneille.

Valerianille ja Laurelinelle teknologia on apuväline. Matka kaukaa maailman-kaikkeuden laidoilta Pariisiin kestää kolme tuntia ja 20 minuuttia, saman verran kuin Pariisista Lontooseen, ”mikä on hidasta tai nopeaa valitusta kosmisesta näkökulmasta riippuen”. Viimeisintä operaatiotaan varten kumppanukset tuovat maahan Phoumin typeryryttäjän, Bluxtin yrmyttävän transmutaattorin, kannettavan ajansäätelijän Ultralumista ja Galaxityn tuotantoa olevan ”pienen vaatimattoman taktisen aseensa”, kaikki tuttuja aikaisemmista seikkailuista.

Phoumin typeryryttävä on ruoska muistuttava, pään yläpuolella pyöritettävä laite, joka ”typeryryttää” kaikki elolliset lähipiirissään. Näppärä apuväline vartijoiden ohittamiseen, kuten myöskin Ultralumin ajansäätelijä. Hyperavaruusajoa varten tarvitaan polttoaineeksi ultralumiinia, jota louhitaan Ultralumin asteroidivyöhykkeeltä. Kaivostoiminta on erittäin tapaturmaaltista työtä, joten onnettomuusriskiä pienentämään on tuossa valtakunnassa kehitetty kannettava ajansäätelijä, jolla voi siirtyä ajassa muutaman minuutin eteen- tai taaksepäin. Sortumien alle jääneet saadaan kätevästi pelastettua siirtymällä pari minuuttia ajassa taaksepäin ja poistamalla potentiaaliset uhrin sortumapaikalta. Jos onnettomuuksia ei voida estää ennalta, estettäköön ne jälkikäteen. Siinäpä oiva ajatus nykyisyyteenkin. Nykyisin tosin niin monessa työpisteessä töitä tehdään yksin, ilman apumiestä, joka onnettomuuteen joutuneen pelastaisi.

Luonto paras insinööri

Bluxtin yrmyttävä transmutaattori on itse asiassa elävä olento, joka pystyy tuottamaan täydellisiä kopioita mistä tahansa esineestä. Tässä seikkailussa transmutaattoria tarvitaan tuottamaan sadan dollarin seteleitä, jotta asiointi ja liikkuminen maapallolla sujuisivat. Valerianin ja Laurelinen universumissa luonto on yleensä paras insinööri. Kun tarvitaan yhteys henkilöihin, joiden sijaintia maailmankaikkeudessa ei tiedetä, paras viestintäväline yhteydenottoon on ameebamainen belorp. Parhaita ja salamannopeita navigoijia ovat glapum’tilaiset. Ja kun maassa viestin pitää kulkea niin, ettei sitä kukaan hakkeröisi, paras viestintuoja on kirjekyyhky.

Epävarmoina aikoina -albumin keskeisenä teemana on ihmisen kloonaminen. Tekijät eivät pidä geeniteknologiaa uhkana, vaan monikansallisia yhtiöitä, jotka kehittävät teknologiaa pala palalta eri yksiköissä eri puolilla maailmaa. Kokonaisuudesta on tietoinen vain yhtymän ylin huippujohto. Miten tällaisessa organisaatiossa estetään paholaismaiset suunnitelmat? Onneksi Valerianin ja Laurelinen kuitenkin onnistuu järjestää saatanan ja pyhän kolminaisuuden välille molempia osapuolia tyydyttävä sopimus.

Aikaisemmin Valerianiin ja Laurelineen tutustumattomalle *Epävarmoina aikoina* on työläs luettava erittäin runsaiden viittausten vuoksi. Jos sellaisia lukijoiden joukossa on, kehoitan tutustumaan ensin esimerkiksi *Varjojen lähettiläs* -albumiin, jota kriitikot pitävät juonenkehittelyltään parhaana sarjakuvana.

Reijo Valta